

WOJEWODA MAZOWIECKI

WK-I.431.1.51.2022

Warszawa, 02 stycznia 2023 r.

Pan
Piotr Czyżyk
Wójt Gminy Opinogóra Górna

Urząd Gminy w Opinogórze Górnej
ul. Zygmunta Krasińskiego 4
06-406 Opinogóra Górna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², kontrolerzy Magdalena Boniewska oraz Janusz Masiak inspektorzy wojewódzcy w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadzili w dniach od 13 do 27 czerwca 2022 r., kontrolę problemową w Urzędzie Gminy w Opinogórze Górnej przy ul. Zygmunta Krasińskiego 4.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 maja 2022 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 25 listopada 2022 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Panu Wójtowi wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 39 małżeństw, 48 zgonów, 4 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie,

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135, ze zm.).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, 1 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego oraz 4 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego. Ponadto wydano 588 odpisów aktów stanu cywilnego, 1 zaświadczenie o stanie cywilnym oraz 2 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska³.

W kontrolowanym okresie nie dokonano rejestracji urodzenia ani czynności odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, nie wydano decyzji o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego ani decyzji w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego, jak również zaświadczeń stwierdzających możliwość zawarcia związku małżeńskiego zgodnie z polskim prawem, zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby ani zaświadczeń o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego.

Badaniu poddano 5 aktów małżeństwa, w tym: 2 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i 3 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁴, 5 aktów zgonu, 2 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 rejestrację zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, 1 czynność sprostowania aktu stanu cywilnego, 3 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego, 1 wydane zaświadczenie o stanie cywilnym oraz 2 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska⁵.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonał w poddanych kontroli przypadkach kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁶, uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu wydanego przez ministra cyfryzacji.

Poddane badaniu akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielnie dla każdego rodzaju zdarzenia i odrębnie dla każdego roku kalendarzowego, zgodnie z wymogiem art. 19 ust. 1 p.a.s.c. Oznaczenia aktów stanu cywilnego zostały nadane przez system teleinformatyczny, zgodnie z zasadami określonymi w § 42 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu

³ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

⁴ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).

⁵ Oznaczenia wszystkich spraw poddanych badaniu wskazano w arkuszu ustaleń kontroli nr 1, który dołączono do akt kontroli.

⁶ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1681, ze zm.), dalej: p.a.s.c.

cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego⁷. Poddane kontroli akty małżeństwa oraz zgonu zawierały wymagane dane, określone, odpowiednio, w art. 88 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 p.a.s.c. Sporządzone zostały na podstawie wymaganych dokumentów, wymienionych w art. 87 ust 2 i 3 oraz art. 92 ust. 2 p.a.s.c., z zachowaniem terminów określonych w art. 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 p.a.s.c.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów małżeństwa i zgonu, prowadzone były w formie papierowej, w porządku chronologicznym, a także zawierały dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych aktów małżeństwa znajdują się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenie wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokół przyjęcia przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, zaś w aktach zbiorowych do aktów zgonu – karta zgonu oraz protokół zgłoszenia zgonu.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany imienia wydane zostały z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 k.p.a.

Po dokonaniu poddanych kontroli czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego wydano z urzędu i za pokwitowaniem, w każdym wymagającym tego przypadku, odpis aktu stanu cywilnego, odpowiednio: skrócony lub zupełny.

Ustalono, że wysokość pobranych opłat skarbowych za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach uzupełnienia, transkrypcji, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym oraz za wydanie decyzji o zmianie nazwiska – była zgodna z określoną w części I ust. 1 i 7 oraz w części II ust. 1 pkt 2, 6 i 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej⁸.

Ustalono także, że osoby zatrudnione na stanowisku kierownika i zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego spełniały na dzień objęcia tego stanowiska wymogi w zakresie wykształcenia i zatrudnienia, określone w art. 8 ust. 1 p.a.s.c.

⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

⁸ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2142, ze zm.).

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przyjęcie 2 niekompletnych zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, niezawierających przy podpisie duchownego wskazania zajmowanego stanowiska, którego zajmowanie w Kościele Katolickim upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński⁹, zgodnie z załącznikiem do obwieszczenia w sprawie ogłoszenia wykazu tych stanowisk¹⁰. W rezultacie z akt zbiorowych nie wynika, że przyjęcie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński nastąpiło w obecności upoważnionego duchownego.
2. Wskazanie błędnej nazwy miejscowości zawarcia małżeństwa w akcie małżeństwa, sporządzonym po zawarciu małżeństwa w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (przed duchownym)¹¹.
3. Niewskazanie w akcie zgonu - godziny zgonu, określonej w karcie zgonu. Działaniem takim naruszono wymóg określony w art. 95 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 92 ust. 2 ustawy p.a.s.c., zgodnie z którymi „Akt zgonu zawiera: (...) godzinę (...) zgonu (...)”, a „Akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu”. Brak był konsekwencją niewskazania godziny zgonu w protokole zgłoszenia zgonu¹², pomimo wymogu w tym zakresie określonego w art. 94 ust. 2 pkt 2 ustawy p.a.s.c. Powyższe skutkuje niekompletnością danych w rejestrze stanu cywilnego.
4. Niezamieszczenie przy 5 sporządzonych aktach małżeństwa oraz 4 aktach zgonu, przypisków o wcześniejszych aktach stanu cywilnego¹³, pomimo wymogu w tym zakresie określonego

⁹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „Przez przeoczenie oraz wiedzę o zajmowanym stanowisku przez osoby duchowne sporządzające zaświadczenia przyjęto 2 niekompletne zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego (...)”.

¹⁰ Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie ogłoszenia wykazu stanowisk, których zajmowanie upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz sporządzania zaświadczeń stanowiących podstawę sporządzenia aktu małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (M.P. poz. 230).

¹¹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „W sporządzonym akcie małżeństwa (...) jako miejsce zawarcia małżeństwa przez przeoczenie i domyślne wypełnianie danych o miejscowości przez system teleinformatyczny w polu miejscowość zawarcia małżeństwa wskazano „Opinogóra Górna”, pomimo że z załączonego do akt zbiorowych aktu małżeństwa zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego wynika, że małżeństwo zostało zawarte w miejscowości Pałuki. Akt zostanie sprostowany z podaniem właściwej miejscowości zawarcia małżeństwa zgodnie z dostarczonymi dokumentami”.

¹² Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Opinogóra Górna z 15.06.2022 r. „W protokole zgłoszenia zgonu oraz akcie zgonu (...) przeoczono godzinę zgonu”.

¹³ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „W sporządzonych aktach małżeństw w wyniku zawarcia małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego (...) „W aktach małżeństw sporządzonych w wyniku zawarcia małżeństwa w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego

w art. 25 ust. 1 ustawy p.a.s.c., zgodnie z którym „*Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby (...) zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków*”.

5. Wydanie 2 poddanych kontroli decyzji o zmianie imienia na podstawie niekompletnych wniosków, tj. niezawierających wskazania kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia¹⁴. Działaniem powyższym naruszono wymóg art. 11 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy o zmianie imienia i nazwiska. Pomimo wystąpienia powyższego braku, organ nie zastosował trybu określonego w art. 64 § 2 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego¹⁵, który nakłada obowiązek wezwania wnoszącego żądanie do usunięcia braków w wyznaczonym terminie pod rygorem pozostawienia podania bez rozpoznania.

Ponadto w wyniku kontroli ustalono, że:

- a) organ wymagał od nupturientów złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w formie przewidzianej w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, pomimo że przepisy ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego nie przewidują przedkładania nupturientom dodatkowego druku urzędowego do wypełnienia oraz przyjmowania oświadczeń nieprzewidzianych przez ustawodawcę (dot. miejsca zawarcia małżeństwa)¹⁶;
- b) wydano 1 decyzję o zmianie imienia, w której jako oznaczenie organu wskazano „*Urząd Stanu Cywilnego w Opinogórze Górnej*”, zamiast organu wydającego decyzję¹⁷, czyli w tym przypadku Wójta Gminy Opinogóra Górna, pełniącego z urzędu funkcję Kierownika Urzędu

i opiekuńczego (przed duchownym) (...). „W poddanych badaniu aktach zgonu (...) przez niedopatrzenie nie zamieszczono przypisków o wcześniejszych aktach stanu cywilnego, pomimo wymogu w tym zakresie określonego w art. 25 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego”.

¹⁴ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „Przez przeoczenie przyjęto niekompletne wnioski o zmianę imienia, niezawierające wskazania kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia w poddanych kontroli sprawach (...)”.

¹⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.) – dalej k.p.a.

¹⁶ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „W aktach zbiorowych aktów małżeństw przez przeoczenie znajdują się wnioski o wydanie zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w Rzeczypospolitej Polskiej w formie przewidzianej w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego”.

¹⁷ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „W wydanej decyzji o zmianie imienia (...), jako oznaczenie organu wydającego wskazano błędnie „Urząd Stanu Cywilnego w Opinogórze Górnej”, zamiast organu wydającego decyzję (...). Spowodowane to było kontynuacją poprzedniej praktyki stosowanej dotychczas w USC, co zostanie zmienione na poprawną formę oznaczania organu w wydawanych decyzjach”.

Stanu Cywilnego w Opinogórze Górnej na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy p.a.s.c. Działaniem takim naruszono wymóg art. 107 § 1 pkt 1 k.p.a., zgodnie z którym *„Decyzja zawiera: oznaczenie organu administracji publicznej”*;

- c) w 4 przypadkach¹⁸, w poddanych kontroli dokumentach wchodzących w skład akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego zgromadzonych do aktów małżeństw, stwierdzono brak odwzorowania pieczęci urzędowej w części wypełnianej przez kierownika urzędu stanu cywilnego. Działaniem powyższym naruszono wymogi określone w załączniku nr 19 oraz 35 do Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego¹⁹;
- d) przyjęto 2 niekompletne zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, które nie zawierały adresu jednostki organizacyjnej kościoła lub związku wyznaniowego²⁰. Działaniem tym naruszono wymóg określony w załączniku nr 27 do Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego;
- e) w aktach zbiorowych poddanych kontroli aktów zgonu, znajdowały się pisma sporządzone według wzoru formularza udostępnianego przez organ osobom zgłaszającym zgon, zawierające prośbę o treści: *„(...) wnoszę o sporządzenie aktu zgonu (...)”*, pomimo że przepisy ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego nie przewidują przedkładania osobom zgłaszającym zgon dodatkowego druku urzędowego do wypełnienia. Ponadto formularze te zawierały rubrykę na zamieszczenie adresu zamieszkania osoby dokonującej zgłoszenia zgonu oraz numeru dowodu osobistego wraz z informacją przez kogo został wydany, czego urzędowy protokół zgłoszenia zgonu nie przewiduje²¹;
- f) w przypadku 1 poddanego kontroli aktu zgonu, akty stanu cywilnego, tj. akt urodzenia oraz akt małżeństwa dotyczące osoby zmarłej, sporządzone w księdze stanu cywilnego

¹⁸ Dotyczy 2 wypełnionych formularzy zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, w tym w 2 przypadkach dot. części I wypełnianej przez kobietę, a w 1 przypadku dot. części II wypełnianej przez mężczyznę oraz 1 protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 18 kwietnia 2020 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 698).

²⁰ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. *„Przez przeoczenie przyjęto niekompletne zaświadczenie stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego (...), które nie zawiera adresu jednostki organizacyjnej kościoła lub związku wyznaniowego (...)”*.

²¹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. *„Forma informowania o zgonie przejęta została z wcześniejszych spraw. Nowe zgłoszenia zgonu będą wykonywane bez zbędnych dokumentów, nieprzewidzianych przepisami. Dokumenty zbędne zawarte w aktach zbiorowych zostaną z tych akt usunięte”*.

- przechowywanej przez Zastępcę Kierownika USC w Opinogórze Górnej, nie zostały przeniesione do rejestru stanu cywilnego, pomimo obowiązku ich przeniesienia określonego w art. 125 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego. W trakcie trwania czynności kontrolnych Zastępca Kierownika USC w Opinogórze Górnej przeniósł do rejestru stanu cywilnego ww. akty usuwając w ten sposób powyższe uchybienie;
- g) udostępniany przez organ kontrolowany formularz wniosku o dokonanie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zawiera informację, że dokumenty przedłożone do transkrypcji nie podlegają zwrotowi, pomimo że zgodnie z art. 26 ust. 2 p.a.s.c. – na wniosek osoby, która przedkłada zagraniczny dokument stanu cywilnego, można wydać ten dokument, po uprzednim sporządzeniu kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego, jeżeli wnioskodawca nie ma możliwości ponownego uzyskania tego dokumentu. Powyższa informacja może wprowadzać osobę uprawnioną w błąd co do braku możliwości wydania jej zagranicznego dokumentu stanu cywilnego z akt zbiorowych²²;
- h) wszystkie poddane kontroli dokumenty znajdujące się w aktach zbiorowych aktów małżeństw oraz aktów zgonu zawierają w nagłówku oznaczenie „*Urząd Stanu Cywilnego Opinogóra Górna*”, zamiast oznaczenia organu, czyli Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Opinogórze Górnej²³;
- i) w 2 przypadkach nie zamieszczono adnotacji o dostosowaniu pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie oraz w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego, do reguł pisowni polskiej, na wniosek złożony wraz z wnioskiem o dokonanie rejestracji zdarzenia oraz transkrypcji po dokonaniu czynności przeniesienia zagranicznego dokumentu do rejestru stanu cywilnego²⁴. Zaniechaniem powyższym naruszono wymóg określony w art. 23 p.a.s.c., zgodnie z którym „*Informacje o okolicznościach i podstawie rejestracji (...) zamieszcza się*

²² Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „*Udostępnione przez organ formularze wniosków o dokonanie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego przez przeoczenie zawierają informację, że dokumenty przedłożone do transkrypcji nie podlegają zwrotowi (sprzeczne z art. 26 ust. 2 p.a.s.c.)*”.

²³ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „*Znajdujące się w aktach zbiorowych aktów małżeństw (...) protokoły przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa (...) zawierają w nagłówku oznaczenie „Urząd Stanu Cywilnego Opinogóra Górna”, zamiast oznaczenia organu czyli Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Opinogórze Górnej spowodowane jest kontynuacją poprzedniej praktyki stosowanej dotychczas w USC, co zostanie zmienione na poprawną formę oznaczania organu (...)*”.

²⁴ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022r. „*Akty urodzenia (...) przez przeoczenie nie posiadają sporządzonej przez kierownika/zastępcę kierownika USC adnotacji o dostosowaniu pisowni nazwiska matki dziecka do reguł pisowni polskiej, zgodnie z treścią art. 104 ust. 7 p.a.s.c.*”.

w akcie stanu cywilnego jako adnotację (...). W konsekwencji rejestr stanu cywilnego nie zawiera ważnej, z uwagi na istotę transkrypcji oraz rejestracji informacji. Zgodnie bowiem z art. 104 ust. 2 ww. ustawy transkrypcja polega na „(...) wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego (...) bez żadnej ingerencji w pisownię imion i nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego (...)”;

- j) w 1 przypadku nie dołączono wzmianki o uzupełnieniu aktu urodzenia dziecka danymi matki, na wniosek złożony wraz z wnioskiem o dokonanie transkrypcji przez wnioskodawcę²⁵;
- k) dołączając do aktów stanu cywilnego wzmianki o uzupełnieniu i sprostowaniu aktu nie wskazano, we wszystkich poddanych kontroli przypadkach, oznaczenia dokumentu stanowiącego podstawę dokonanych czynności²⁶, pomimo że zgodnie z dyspozycją § 13 i § 15 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego „Dołączenie do aktu stanu cywilnego wzmianki dodatkowej wymaga (...) wskazania podstawy jej dołączenia. (...) Wzmianka dodatkowa dołączona do aktu stanu cywilnego (...) zawiera: (...) część (...) z zamieszczoną informacją o dokumentach (...) stanowiących podstawę dołączenia wzmianki dodatkowej (...)”;
- l) brak oznaczenia poddanych kontroli dokumentów składających się na akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego numerem aktu oraz datą jego sporządzenia²⁷, z wyjątkiem 3 przypadków gdzie dokumenty zostały oznaczone numerem aktu bez wskazania daty jego sporządzenia²⁸, pomimo wymogu w tym zakresie określonego w § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego. Zgodnie z powyższym przepisem „(...) Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, niezależnie od postaci, w której są sporządzone, opatruje się oznaczeniem nadanym

²⁵ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „W przypadku aktu urodzenia znak 1402072/00/AU/2021/694940, przez przeoczenie brak jest wzmianki o uzupełnieniu aktu urodzenia dziecka danymi matki, o które wnioskował w złożonym wniosku wnioskodawca. Przeoczenie zostanie uzupełnione zgodnie z wnioskiem”.

²⁶ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „We wzmiance w akcie stanu cywilnego (...) przez przeoczenie nie wskazano numerów aktów, na podstawie których sprostowano akt urodzenia wnioskodawczyni, tj. aktu małżeństwa rodziców oraz aktu urodzenia matki. Przeoczenie zostanie uzupełnione o brakujące numery”.

²⁷ Dotyczy: 5 zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, 1 protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, 1 zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, 3 zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, 5 protokołów zgłoszenia zgonu oraz dokumentów pozwalających na przeniesienie do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

²⁸ Dotyczy: 1 protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz 2 zaświadczeń stwierdzających brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa.

- aktowi stanu cywilnego, którego dotyczą (...)*”, a *„Akta zbiorowe (...) niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą (...)”*. Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego – akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego to *„(...) Dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktu stanu cywilnego lub dokumenty złożone po sporządzeniu aktu stanu cywilnego stanowiące podstawę do dołączenia wzmianki dodatkowej do akt stanu cywilnego lub stanowiące podstawę zamieszczenia przypisku przy innych aktach stanu cywilnego (...)”*;
- m) przyjęto wnioski o wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym na nieobowiązującym wzorze, niezgodnym z załącznikiem nr 31 do Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego²⁹;
- n) w podstawie prawnej poddanych kontroli decyzji o zmianie imienia wskazano art. 4 ustawy o zmianie imienia i nazwiska odnoszący się do różnych powodów zmiany imienia lub nazwiska, bez przywołania właściwego ustępu oraz punktu, na podstawie którego zmieniono imię wnioskodawcy³⁰. W ramach powołania podstawy prawnej organ administracji nie może ograniczyć się do wskazania jedynie nazwy aktu prawnego ale jest zobowiązany powołać konkretne przepisy, tj. ustępy i punkty;
- o) poddane kontroli decyzje o zmianie imienia zostały przekazane do Urzędu Stanu Cywilnego w Ciechanowie oraz Grudusku za pośrednictwem operatora pocztowego zamiast w systemie teleinformatycznym, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego³¹. Działaniem tym naruszono wymóg art. 13 ust. 2 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, zgodnie z którym *„kierownik urzędu stanu cywilnego albo jego zastępca, który wydał decyzję o zmianie imienia lub nazwiska, przesyła ją, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego, do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia (...)”*;

²⁹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. *„Przez przeoczenie przyjęto wnioski o wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym na nieobowiązującym wzorze (...). Kolejne wnioski będą przyjmowane zgodnie z obowiązującymi przepisami”*.

³⁰ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. *„W podstawie prawnej poddanych kontroli decyzji o zmianie imienia (...) wskazano art. 4 ustawy o zmianie imienia i nazwiska odnoszący się do różnych powodów zmiany imienia lub nazwiska, bez przywołania właściwego ustępu oraz punktu, na podstawie którego zmieniono imię wnioskodawcy ponieważ założono, że przytoczenie całego artykułu, który zawiera wszystkie możliwe sytuacje jest wystarczające bez potrzeby uszczegółowienia do jednostki redakcyjnej ustępu. Kolejne decyzje wydawane będą z uszczegółowieniem najniższej jednostki redakcyjnej aktu prawa”*.

³¹ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Opinogóra Górna z 15.06.2022 r. *„Decyzje o zmianie imienia zostały przekazane do USC w Ciechanowie i Grudusku w formie tradycyjnej, listownie za potwierdzeniem odbioru”*.

- p) udostępniany przez organ formularz wniosku o zmianę imienia i/lub nazwiska zawiera klauzulę o odpowiedzialności karnej „(...) z art. 233 Kodeksu karnego za składanie fałszywych zeznań (...)”, pomimo że zgodnie z art. 233 § 6 ustawy Kodeks karny przepisy § 1-3 oraz 5 powyższego artykułu stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej, a ustawa o zmianie imienia i nazwiska nie zawiera takiego przepisu³²;
- q) 4 księgi stanu cywilnego, tj. urodzeń, małżeństw i zgonów³³ wraz z aktami zbiorowymi nie zostały przekazane do archiwum państwowego, pomimo upływu terminu na dokonanie tej czynności³⁴. Zaniechaniem powyższym naruszono wymóg określony w art. 129 ust. 3 w związku z ust. 2 ustawy p.a.s.c., zgodnie z którym księgi stanu cywilnego prowadzone przed dniem wejścia w życie obowiązującej ustawy p.a.s.c., dla których po dniu jej wejścia w życie upłył okres przechowywania, przekazuje się do właściwego archiwum państwowego w ciągu 2 lat po upływie terminu ich przechowywania, który dla ksiąg urodzeń wynosi 100 lat.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

Przedstawiając powyższe ustalenia, zobowiązuję Pana Wójta do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, a w szczególności do:

1. Przyjmowania kompletnych zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, zawierających przy podpisie duchownego wskazanie zajmowanego stanowiska, którego zajmowanie w Kościele Katolickim upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

³² Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Sekretarza Gminy Opinogóra Górna z 22.06.2022 r. „Wykorzystano wcześniej przygotowane formularze wniosków, które zawierały klauzulę o odpowiedzialności karnej zgodnie z art. 233 Kodeksu karnego. Nowy formularz wniosku nie będzie zawierał ww. klauzuli”.

³³ Dotyczy ksiąg z Parafii Rzymskokatolickiej w Pałukach oraz Parafii Rzymskokatolickiej w Opinogórze Górnej zamkniętych w 1918 i 1919 roku.

³⁴ Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Wójta Gminy Opinogóra Górna z 15.06.2022 r. „W okresie objętym kontrolą nie przekazywano akt stanu cywilnego i akt zbiorowych do właściwego archiwum państwowego”. „Urząd Gminy w Opinogórze Górnej jest w posiadaniu aktów stanu cywilnego dla których upłynął okres przechowywania wskazany w art. 28 ust. 1 i 3 p.a.s.c. Księgi zostały poddane dezynfekcji chemicznej w komorze fumigacyjnej w Bibliotece Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Z uwagi na pandemię Covid-19 przesuwany był termin konsultacji w sprawie przygotowania ksiąg do przekazania przez pracownika USC do archiwum w Mławie. Oczekujemy na ustalenie dogodnego terminu dla obu stron w celu konsultacji i udzielenia wskazówek dotyczących sposobu przygotowania dokumentów”.

2. Wskazywania prawidłowej nazwy miejscowości zawarcia małżeństwa w akcie małżeństwa sporządzonym po zawarciu małżeństwa w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.
3. Wskazywania w akcie zgonu, godziny zgonu określonej w karcie zgonu.
4. Zamieszczania przy sporządzonych aktach małżeństw i zgonów przypisków o wcześniejszych aktach stanu cywilnego.
5. Wydawania decyzji o zmianie imienia na podstawie kompletnych wniosków, zawierających wskazanie kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia wnioskodawcy.

Ponadto zwracam uwagę na konieczność:

- a) odstąpienia od wymogu składania przez nupturientów dodatkowych wniosków o wydanie zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w formie przewidzianej w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, nieprzewidzianych przez ustawodawcę;
- b) prawidłowego oznaczania organu wydającego decyzję administracyjną o zmianie imienia;
- c) zamieszczania odwzorowania pieczęci urzędowej na dokumentach wchodzących w skład akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego zgromadzonych do aktów małżeństw, w części wypełnianej przez kierownika urzędu stanu cywilnego;
- d) przyjmowania kompletnych zaświadczeń, stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, zawierających adres jednostki organizacyjnej kościoła lub związku wyznaniowego;
- e) wymagania od osób zgłaszających zgon, jedynie informacji przewidzianych w urzędowym protokole zgłoszenia zgonu;
- f) bieżącego przenoszenia aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego, zgodnie z art. 125 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego;
- g) udostępniania formularza wniosku o dokonanie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, zawierającego informacje zgodne z treścią art. 26 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego;
- h) prawidłowego oznaczania organu w dokumentach znajdujących się w aktach zbiorowych aktów małżeństw oraz aktów zgonu;
- i) zamieszczania adnotacji o dostosowaniu pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie oraz w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego, do reguł pisowni polskiej,

- na wniosek złożony wraz z wnioskiem o dokonanie rejestracji zdarzenia oraz transkrypcji po dokonaniu czynności przeniesienia zagranicznego dokumentu do rejestru stanu cywilnego;
- j) dołączania wzmianki o uzupełnieniu aktu urodzenia dziecka danymi matki, na wniosek złożony wraz z wnioskiem o dokonanie transkrypcji;
 - k) wskazywania oznaczenia dokumentu stanowiącego podstawę dokonania czynności we wzmiance o uzupełnieniu i sprostowaniu aktu stanu cywilnego;
 - l) oznaczania dokumentów składających się na akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego numerem aktu oraz datą jego sporządzenia;
 - m) przyjmowania wniosków o wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym na obowiązującym wzorze, zgodnym z załącznikiem nr 31 do Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego;
 - n) wskazywania pełnej podstawy prawnej wydania decyzji w sprawie zmiany imienia, poprzez przywołanie właściwego artykułu, ustępu oraz punktu, na podstawie którego zmieniono imię wnioskodawcy;
 - o) przesyłania decyzji o zmianie imienia do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego;
 - p) usunięcia klauzuli o odpowiedzialności karnej tj. art. 233 Kodeksu karnego, z udostępnianego przez organ formularza wniosku o zmianę imienia i/lub nazwiska;
 - q) terminowego przekazywania ksiąg stanu cywilnego, tj. urodzeń, małżeństw i zgonów wraz z aktami zbiorowymi do archiwum państwowego, zgodnie z wymogiem określonym w art. 129 ust. 3 w związku z ust. 2 ustawy p.a.s.c.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Pana Wójta na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

*Z up. Wojewody Mazowieckiego
Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli*